ROK XIII

WIADOMOSCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 MARCA 1938 ROKU

№ 5

ZJAZD CHEMIKÓW POLSKICH W WILNIE

W okresie od dnia 29 czerwca do dnia 3 lipca roku bieżącego odbędzie się w Wilnie IV Zjazd Chemików Polskich. Zjazd ten — podobnie jak poprzednie (w r. 1922 w Warszawie, w r. 1929 w Poznaniu i w r. 1933 we Lwowie) — organizowany jest przez Polskie Towarzystwo Chemiczne. Jednym z głównych celów tych zjazdów był przegląd dorobku polskiego w zakresie chemii czystej i stosowanej; stąd też na wszystkie zjazdy była zgłaszana duża ilość referatów i przyczynków, których badaniem zajmowały się specjalnie wyłonione komisje.

Zjazd tegoroczny — obok takiego właśnie charakteru sprawozdawczego — ma być również poświęcony syntetycznemu przeglądowi ważniejszych osiągnięć polskich na tle dorobku międzynarodowego. Stąd też położony będzie większy niż dotychczas nacisk na posiedzenia plenarne, podczas których wygłoszone być mają syntetyczne referaty, w zakresie najważniejszych działów chemii teoretycznej i przemysłowej. W dziedzinie chemii stosowanej oświetlone będą zagadnienia materiałów zastępczych oraz postępów technicznych polskiego przemysłu chemicznego. Oba referaty przygotowane będą przy pomocy Związku Przemysłu Chemicznego, który rozporządza w tych dziedzinach obszerną i wszechstronną dokumentacją.

IV Zjazd Chemików Polskich odbywa się w setną rocznicę śmierci Jędrzeja Śniadeckiego, ojca współczesnej chemii polskiej. Dlatego też część prac Zjazdu poświęcona będzie uczczeniu pamięci wybitnego męża, którego zasługi rozciągają się również na całokształt nauk przyrodniczych. Wilno wyłoniło specjalny komitet obchodu uczczenia pamięci Jędrzeja Śniadeckiego; w skład komitetu wchodzą między innymi przedstawiciele tych gałęzi nauki, którym poświęcił się Śniadecki.

Związek Przemysłu Chemicznego interesuje się żywo IV Zjazdem Chemików Polskich. Członkowie Zarządu i Dyrekcji Związku wchodzą w skład Komitetu Organizacyjnego. Odczyty plenarne w zakresie zagadnień chemii przemysłowej będą zorganizowane w najściślejszym porozumieniu ze Związkiem. Zarząd Związku wydał odezwę do zrzeszonych przedsiębiorstw, nawołując do jaknajżywszego współdziałania ze Zjazdem. Współdziałanie to powinno się odbywać w trojaki sposób. Przez zachęcenie chemików pracujących na terenie poszczególnych przedsiębiorstw związkowych, do zgłaszania referatów na Zjazd. Przez udzielenie wszelkich ułatwień tymże chemikom do wzięcia udziału w Zjeździe. Wreszcie przez składanie określonych kwot pieniężnych na pokrycie kosztów związanych z organizacją Zjazdu. Dotychczas na cele zjazdowe zostały wpłacone następujące sumy:

Związek Przemysłu Chemicznego	1.500 zł
Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu	2.216 zł
Sp. Akc. „Polski Roche"	75 zł
Sp. Akc. Zakł. Chem. w Częstochowie	50 zł
Zjedn. Zakł. Mat. Wyb. i Azotu	72 zł

Podkreślić należy, że z uwagi na zbliżający się termin Zjazdu prace organizacyjne są już w pełnym biegu i dlatego konieczne jest możliwie szybkie deklarowanie i wpłacanie odpowiednich sum.

We wszelkich sprawach związanych ze Zjazdem, jak zgłoszenia udziału, deklarowanie referatów itd., należy zwracać się do Sekretariatu Polskiego Towarzystwa Chemicznego, Warszawa, Politechnika, Polna 3. Gmach Chemii, telefon 839-40.

ODPADKI

Dn. 23 lutego r. b. odbyło się na terenie Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie zebranie, poświęcone sprawom zbiórki i utylizacji odpadków. Zasadniczy referat w tej sprawie wygłosił Dyrektor Związku Przemysłu Chemicznego, p. Inż. E. Trepka, który zapoznał zebranych z zasadniczą klasyfikacją odpadków (przemysłowe, śmietniskowe i z gospodarstwa domowego) oraz orgranizacją zbiórki i utylizacją odpadków w różnych krajach.

Sprawa racjonalnego gromadzenia odpadków ma szczególne znaczenie dla przemysłu chemicznego, który rozmaitego typu odpadki używa bardzo często jako wyjściowego surowca do wytwarzania tak szlachetnych produktów, jak kleje, żelatyna, oleina, stearyna i t. d. Ponadto jednak polityka odpadkowa w krajach uboższych gospodarczo powinna być prowadzona w sposób wysoce racjonalny, nie tylko przyczyniając się do wzmożonego bogactwa narodowego, ale również wychowując obywateli w kierunku unikania marnotrawstwa.

Zasadnicze tezy referatu podajemy niżej:

1) Zagadnienie gospodarki odpadkowej, jako specjalnie aktualne i doniosłe w całokształcie polityki surowcowej kraju, winno być przedmiotem stałego i czynnego zainteresowania samorządu przemysłowo-handlowego.

2) Wśród prac nad zagadnieniem gospodarki odpadkowej na szczególne uwzględnienie zasługuje zbieranie, badanie i popularyzacja dokładnych danych o technicznych możliwościach przetwórstwa odpadkowego, o znaczeniu i rozmiarach źródeł odpadków w Polsce oraz o metodach organizacyjnych gospodarki odpadkowej.

3) Należy uznać za wskazane powołanie na terenie branżowych organizacji przemysłowych specjalnych organów, których zadaniem winno być czuwanie nad stanem gospodarki odpadkowej wśród danej gałęzi wytwórczej. Działalność tych organów winna iść w kierunku przeciwdziałania marnotrawstwu odpadków we własnych warsztatach oraz pełnego wykorzystywania możliwości stosowania odpadków we własnej produkcji. Skutecznym dopełnieniem tych prac może być stała wymiana informacji o posiadanych odpadkach pomiędzy poszczególnymi gałęziami przemysłu i poszczególnymi przedsiębiorstwami.

4) Z uwagi na znaczenie, jakie dla całokształtu gospodarki odpadkowej posiada racjonalna struktura handlu odpadkami, należy uznać za wskazane stworzenie właściwych ram organizacyjnych dla działalności przedsiębiorstw z tego działu obrotu.

5) Doceniając znaczenie udziału czynnika społecznego w pracy nad możliwie pełnym wykorzystaniem krajowych bogactw odpadkowych, podkreśla się konieczność ożywienia jego akcji w tym zakresie i ścisłego powiązania z działalnością fachowych przedsiębiorstw handlu odpadkami.

6) Ponieważ wprowadzenie w życie powyższych wskazań wymaga należytego zespolenia poczynań na terenie całego kraju, należy uznać za niezbędne podjęcie inicjatywy Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie przez inne izby i ich Związek, który winien nadać pracom tym jednolity kierunek i zapewnić im odpowiednie formy organizacyjne.

Po referacie odbyła się interesująca dyskusja, w której, między innymi, zwrócono uwagę, że na terenie ziem zachodnich Polski zorganizowana już jest racjonalna zbiórka wszelakiego rodzaju odpadków.

ODCZYNNIKI LABORATORYJNE

Dn. 15 lutego r. b. w Związku Przemysłu Chemicznego odbyło się zebranie w sprawie poparcia i skoordynowania produkcji krajowych odczynników i preparatów chemicznych.

W zebraniu — oprócz przedstawicieli zainteresowanych przedsiębiorstw — wzięli udział delegaci Chemicznego Instytutu Badawczego oraz Wydziału Chemicznego Politechniki Warszawskiej.

Dyskusja doprowadziła do ustalenia następujących poglądów:

Jeżeli chodzi o produkty „czyste" i „najczystsze", to należy zalecić firmom wytwarzającym takie produkty, aby stosowały się do wymagań farmakopei polskiej. Byłoby pożyteczne umieszczanie w cennikach lub na etykietach wzmianki, że dany produkt odpowiada warunkom „Pharm. Pol. II".

Odczynniki „do analizy" powinny być objęte normalizacją. Postanowiono zwrócić się do Sekcji Analitycznej Polsk. Tow. Chemicznego z prośbą o opracowanie norm najczęściej stosowanych produktów „pro analysi". Wobec istnienia doskonałych wzorów normalizacyjnych (niemieckich, amerykańskich, sowieckich) odczynników — opracowanie takich norm nie powinno nastręczać trudności. Zatwierdzenie ostateczne takich norm odbyłoby się na terenie Komisji Technologii Chemicznej Polsk. Kom. Normalizacyjnego, przy udziale przedsiębiorstw, wytwarzających odczynniki.

Jeżeli normy zostaną zaakceptowane powszechnie, to należy się spodziewać, że producenci będą się do nich stosowali.

W obecnych warunkach — trudno byłoby skłaniać wszystkie przedsiębiorstwa wytwarzające odczynniki do poddawania się kontroli obiektywnego czynnika kompetentnego, jakim byłby np. Chemiczny Instytut Badawczy. Ale już dziś — każde przedsiębiorstwo może zwrócić się do Wydz. Analitycznego Chemicznego Instytutu Badawczego z prośbą o zbadanie produkowanych odczynników i wydanie odpowiedniego zaświadczenia.

Uznano za pożądane, aby Związek Przemysłu Chemicznego przeprowadził ankietę w laboratoriach zakładów naukowych i przedsiębiorstw przemysłowych, celem ustalenia wielkości zapotrzebowania na najważniejsze odczynniki.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Zrewidowany został układ kontygentowy z *Włochami*. Zainteresowane przedsiębiorstwa poinformowane zostały o dokonanych zmianach.

Podpisany został układ kontyngentowy z *Estonią*. Informacje szczegółowe dostarczone będą zainteresowanym w najbliższym czasie.

Prowadzone są rokowania o rewizję układów handlowych z *Grecją* i *Łotwą*.

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych (Nr. 6 „Informatora Eksportowego").

Chiny Północne. Obniżenie stawek na szereg produktów chemicznych.

Francja. Zmiana stawek na farby olejne.

Jugosławia. Zmiana stawek na farby ziemne.

Honduras. Wprowadzenie trzykolumnowej taryfy celnej. Towary polskie opłacają cła według kolumny minimalnej.

Koło eksportowe przy Światowym Związku Polaków z Zagranicy (Mazowiecka 1 m. 5) organizuje wycieczkę na Targi Lipskie.

Firma „West Trading Company" w Gdańsku, Reitbahn 17 ofiarowuje swoje usługi jako agent portowy przy eksporcie polskich produktów chemicznych zagranicę.

KRONIKA

Dnia 21 lutego odbyło się w Związku Przemysłu Chemicznego zebranie, poświęcone zagadnieniu produkcji w kraju syntetycznych żywic, używanych do fabrykacji nowoczesnych lakierów. W zebraniu wzięli udział przedstawiciele Sp. Akc. „Lignoza" oraz przemysłu farb i lakierów; ponadto — w charakterze doradców — byli obecni niektórzy wybitni znawcy zagadnienia.

W wyniku dyskusji ustalona została doniosłość poszczególnych odmian żywic syntetycznych z punktu widzenia krajowego przemysłu lakierów. Konsekwencją tych stwierdzeń będzie niewątpliwie program produkcji żywic, a zwłaszcza kolejność wypuszczania na rynek najwięcej potrzebnych gatunków.

Współpraca wytwórni sztucznych żywic z fabrykami lakierów będzie prowadzona nadal.

Wykresy Gantt'a, znajdujące coraz to szersze zastosowanie w administracji i gospodarce przedsiębiorstw są przedmiotem 69 cyklu wykładów organizowanego przez Instytut Naukowy Organizacji i Kierownictwa (Warszawa, Mokotowska 51/53) p. t. „Wykresy Gantt'a w Biurze i w Warsztacie".

Wykresy Gantt'a stanowią, jak wiadomo, wypróbowany i skuteczny środek sprawności organizacyjnej przedsiębiorstw. Kurs ten wprowadza słuchaczów w technikę prowadzenia wykresów Gantt'a i wykresów pręcikowych na tle praktycznych przykładów z życia gospodarczego.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 10 z dn. 18 lutego 1938 ogłoszone zostały pod poz. 61 i 62 ustawy, ratyfikujące traktat handlowy i nawigacyjny oraz układ płatniczy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Francuską.

W Dz. Ust. Nr. 10 z dnia 18 lutego 1938 ogłoszone zostało pod poz. 68 rozporządzenie Ministrów Komunikacji i Skarbu z dn. 21 stycznia 1938, zawierające przepisy wykonawcze do rozporządzenia z dn. 21 stycznia 1937 w sprawie dodatku drogowego i opłat od materiałów pędnych na rzecz Państwowego Funduszu Drogowego.

Zgodnie z tymi przepisami, benzol przeznaczony do przerobu na półprodukty organiczne — może być wysyłany przez wytwórnie bez uiszczania opłat, na podstawie zaświadczenia wojewódzkiej władzy przemysłowej że odbierająca benzol fabryka przerabia go na półprodukty organiczne.

Benzol, już przerobiony w okresie od dn. 3 lutego 1937 do dnia ogłoszenia rozporządzenia, może być również zwolniony od opłat — na podstawie takich samych zaświadczeń wojewódzkiej władzy przemysłowej.

W Dz. Ust. Nr. 11 z dn. 21 lutego 1938 ogłoszone zostało pod poz. 75 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 10 lutego r. b. w sprawie wprowadzenia w życie dodatkowego protokółu polsko - szwajcarskiego dotyczącego zniżek celnych na produkty chemiczne.

Zgodnie z tym protokółem zostało wprowadzone konwencyjne cło w wysokości zł. 35 od 100 kg preparatów pomocniczych, używanych do wykańczania wyrobów włókienniczych, pod nazwą Sandopan, Ultravon i Riopon.

W Dz. Urzędowym Min. Skarbu Nr. 4 z dnia 10 lutego 1938 ogłoszony został pod poz. 97 okólnik Min. Skarbu w sprawie ciężaru wymiarowego, stosowanego przy cleniu półproduktów organicznych.

Zgodnie z przepisami tego okólnika, należy półprodukty organiczne clić wg. wagi netto, nawet jeśli taryfikowane są one wg. poz. 403 taryfy celnej.

ECHA

* Dnia 24 lutego r. b. przedstawiciele Grupy Farmaceutycznej Związku Przemysłu Chemicznego złożyli powitalną wizytę nowo-mianowanemu Naczelnikowi Wydziału Nadzoru nad Farmacją w Min. Opieki Społecznej, p. Płk. Pasteckiemu.

P. Dr. S. Otolski, jako przewodniczący tej grupy przemówił do nowo-mianowanego Naczelnika, witając go jako tego, który już posiada znajomość stanu przemysłu farmaceutycznego w Polsce i współdziałać będzie rozwojowi tego przemysłu.

P. Naczelnik Pastecki odpowiedział, obiecując zgodną współpracę z przemysłem.

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAŃ FIRMY EDWARD GRONIOWSKI W WARSZAWIE, Srebrna 16.

Artykuł	Cena w zł. za 1 kg.
Aceton	3.30
Ałun chromowy	0.68
Ałun krystaliczny	0.50
Antychlor krystaliczny	0.39
Biel cynkowa	0.65
Biel ołowiana	1.35
Boraks krystal.	0.78
Cerezyna biała II gat.	1.80
Cerezyna żółta II gat.	1.60
Chlorek magnezu	0.26
Chlorek baru	0.68
Chlorek cynku 98/100%	1.20
Chlorek wapna	0.41
Chlorek wapnia	0.28
Dwuchromian potasu	1.35
Dwuchromian sodu	1.12
Degras orygin. Stadlera Moelon I	1.30
" " " II	1.15
Dekstryna biała	0.65
* Esencja octowa 80%	2.60
Emetyk	6.—
* Formalina 40%	1.60
Fosforan sodowy 3' zasadowy	0.80
Fenol krystal.	3.15
Fluorek sodu	1.65
Glukoza nieskażona	0.70
Kaolina	0.14
Kreda zwykła szlamowana	0.08
Kreda ch. cz.	0.50
Kalafonia krajowa	0.73
Kalafonia amerykańska „Hercules" N. jasna	1.—
* Kwas octowy 30% techn.	1.—
Kwas mrówkowy	2.40
Kwas mlekowy 50%	1.15
Kwas mlekowy 80%	2.20
* Kwas fosforowy chem. czysty	2.60
* Kwas fosforowy techniczny	2.25
Kremotartar	2.85
Kwas cytrynowy	4.40
* Kwas solny techn.	0.16
Kwas winowy kryst.	4.50
Litopon 30%	0.76
Minia ołowiana 99/100%	1.10
Minia żelazna	0.50
Nadboran sodowy	3.55
Nadmanganian potasu	3.—
Naftalin	0.70
Nigrozyna wodna	8.—
Nigrozyna tłuszczowa	12.—
Olej rycynowy techniczny	1.90
Olej rycynowy med.	2.30
Olej kostny	4.—
Olej turecki 50%	0.85
Olej turecki 80%	1.50
Oropon (bejca dla skór) niem.	1.65
Bejca dla skór „Peroly" franc.	1.—
Octan sodu	1.05
Ozokeryt czarny	2.—
Ozokeryt bielony	3.80
Parafina w taflach	1.15
Woda utleniona 30%	3.50
Siarka	0.32
Siarczan glinu	0.25
Siarczan żelaza	0.15
Sól szczawikowa	1.60
Sól glauberska kryst.	0.09
Sól gorzka	0.21
Sadze angielskie	1.—
Tłuszcz z wełny ciemny	0.60
" " " jasny	0.85
Woda utleniona 30%	3.50

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i należy rozumieć je za 1 kg loco skład Warszawa, wraz z opakowaniem; ceny za produkty oznaczone gwiazdką należy rozumieć — bez opakowania.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.". Łódź tel. 195-96 195-97; Warszawa, Piusa XI. 3 m. 8, tel. 8-38-78.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA" Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Winnica, poczta Henryków k/Warszawy, tel. I-a podm. 17. Biuro sprzedaży: Inż. Oskar Gross. Łódź, Gdańska 81, tel. 186-12

Chlorek wapna bielący:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE". Warszawa, Czackiego 14, tel. 5-91-24.

Dwuchromian potasu i dwuchromian sodu, sól glauberska kalc:
Tow. Fabryk Portl. Cem. „WYSOKA" Sp. Akc. Warszawa, Mazowiecka Nr. 7, fabryka w Wrzosowej, p-ta Częstochowa 4. Wyłączna sprzedaż: D/H. Maurycy Luxemburg. Warszawa, Senatorska 28/30, tel. 6-00-19.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN", Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„Fr. KARPIŃSKI Spółka Akcyjna", Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.
Przem. Tłuszcz. „SCHICHT - LEVER" Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM", Warszawa, Leszno 15, tel. 11-06-81.
Zakł. Kauczukowe „PIASTÓW" Sp. Akc., Warszawa, Złota 35, tel. 333-49.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW", Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY w POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Siarczek węgla:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Soda amoniakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY w POLSCE", Warszawa, Czackiego 14, tel. 591-24.

Soda kaustyczna:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ", Warszawa, Czackiego 6, tel. 634-94.

Sól glauberska krystaliczna oraz kalcynowana, odwodniona:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU", Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM", Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 584-30.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.